

Asia: Asia: VN/11401/2022

## **Lausuntopyyntö: luonnos hallituksen esitykseksi patenttilaiksi**

### **Lausunnonantajan lausunto**

#### **Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään**

Suomen Asianajajat kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi patenttilaiksi.

Yhtenä Suomen Asianajajien sääntömääräisenä tehtävänä on seurata oikeuskehitystä maassa ja lausuntoja antamalla sekä aloitteita tekemällä tarjota kokemuksensa yhteiskunnan käytettäväksi. Suomen Asianajajien oikeuspoliittisen työn lähtökohta on oikeusvaltion turvaaminen.

Lausunnoissaan Suomen Asianajajat pyrkii painottamaan oikeusvaltioperiaatteen toteutumiseen, oikeusturvaan sekä oikeuden saavutettavuuteen, perus- ja ihmisoikeuksien sekä asianajajakunnan itsenäisyyden ja riippumattomuuden turvaamiseen liittyviä näkökulmia. Pyydettyinä lausuntona Suomen Asianajajat esittää seuraavaa.

Esityksen tavoitteena on ollut modernisoida ja selkeyttää monilta osin vanhentunutta patenttilakia. Suomen Asianajajat pitää patenttilain uudistusta ja selkeyttämistä tarpeellisenä, jotta innovaatioiden ja aineettoman omaisuuden suojaaminen olisi laajasti mahdollista myös pienissä ja keskisuurissa yrityksissä, joissa IPR-osaamisen taso ei lähtökohtaisesti ole kovin korkea. Tämä palvelee niin yksittäisten yritysten kuin yhteiskunnankin etua.

Esitettyjen uudistusten keskeisenä tavoitteena on ollut tehostaa markkinaoikeuden toimintaa sekä hillitä oikeudenkäyntien keston pidentymistä ja kustannusten kasvua. Suomen Asianajajat puoltaa näiden tavoitteiden mukaisia toimia huomauttaen samalla, että näitä tavoitteita on myös punnittava vasten oikeudenhaltijoiden oikeussuojaa ja varmistettava, etteivät uudistukset tarpeettomasti vaikeuta oikeuksien puolustamista ja täytäntöönpanoa.

Yhtenä uudistuksen tavoitteena on ollut yhdenmukaistaa kansallista sääntelyä niin pohjoismaisen kuin eurooppalaisen patenttisääntelyn ja käytäntöjen kanssa. Yhdenmukaistaminen on tehty vain

tietyiltä osin ja esityksen perusteella jääkin hieman epäselväksi, millä perusteella yhdenmukaistettavat säännökset on valikoitu.

#### Valitusasioiden käsittely tuomioistuimessa

Suomen Asianajajat puoltaa sitä, että patenttivalitusasioiden käsittelyä tuomioistuimessa selkeytetään ja valitusten perusteista otetaan lakiin uusi säädös, jonka mukaan valitus olisi kohdistettava niihin tosiseikkoihin, pyyntöihin, väitteisiin ja todisteisiin, joihin valituksenalainen päätös perustuu. Uudessa laissa rajattaisiin mahdollisuutta uusien vaihtoehtoisten patenttivaatimusasetelmien esittämiseen ja patenttivaatimusten rajoittamiseen valitusmenettelyn aikana. Tämä mahdollistaa sen, että markkinaoikeudessa voidaan keskittyä valituksenalaisen hallintopäätöksen lainmukaisuuden arviointiin, mikä puolestaan lyhentäisi oikeudenkäynnin kestoja. Lisäksi uusi sääntely selkeyttää eroja valitus- ja riita-asioiden käsittelyn välillä. Suomen Asianajajat puoltaa ehdotuksia etenkin siitä näkökulmasta, että niillä voidaan vähentää oikeudenkäyntien tarpeetonta pitkittymistä.

Suomen Asianajajat huomioi, että esitystekstin perusteella markkinaoikeudelle vaikuttaisi jäävän uudistuksen jälkeenkin harkintavalta ottaa käsittelyyn uusia patenttivaatimuksia. Suomen Asianajajat katsoo, että tällaista avointa harkintavaltaa ei tulisi jättää tuomioistuimelle muun muassa oikeussuojanäkökulmista johtuen. Mikäli harkintavaltaa halutaan kuitenkin jättää tämän kysymyksen osalta markkinaoikeudelle, Suomen Asianajajat katsoo, että sääntelyn selkeyttämiseksi lakiin tulisi sisällyttää nimenomainen maininta harkintavallasta sekä säätää tarkemmin harkintavallan käyttämisen edellytyksistä, jotta oikeustila ei jäisi tältä osin epäselväksi.

#### Patentin osittainen mitätöinti

Patenttilakiesityksessä on ehdotettu, että uudistuksen myötä luovuttaisiin nykyisen patenttilain mukaisesta patentinhaltijan oikeudesta pyytää patentin rajoittamista tuomioistuimelta mitättömyyskanteen käsittelyn yhteydessä. Nykytilan haasteena on nähty erityisesti se, että patentin rajoittamista koskevissa patenttilain säännöksissä rinnastetaan patenttiviranomaisessa ja tuomioistuimessa tapahtuva patentin rajoittaminen ottamatta huomioon sitä, että hallinnollinen menettely ja riitaprosessi eroavat toisistaan. Nykyinen lainsäädäntö on johtanut tulkintaongelmiin muun muassa sen osalta minkälaisessa prosessissa patentin rajoittamista koskeva pyyntö tulisi tuomioistuimessa käsitellä. Lisäksi nykyprosesseissa esitetyt useat rajoituspyynnöt pidentävät oikeudenkäyntien kestoja. Suomen Asianajajat katsoo, että ehdotus on kannatettava etenkin prosessin keston näkökulmasta. Mahdollisuus patentin osittaiseen mitätöintiin tarjoaa lähtökohtaisesti patentin haltijalle riittävän keinon puolustautua oikeudenkäynnissä esitetyjä mitättömyysväitteitä vastaan. Oikeusvarmuuden näkökulmasta on hieman ongelmallista, ettei osittaisen mitätöinnin edellytyksistä ole säädetty tarkemmin. Toisaalta tulisi varmistaa osittaista mitätöintiä koskevien menettelysäännösten osalta, etteivät rajoituspyyntöä koskevan nykyisen

menettelyn ongelmat (erityisesti oikeudenkäynnin pitkittyminen) toistu sellaisenaan uudessa menettelyssä.

### Liikesalaisuuksien yhdenmukainen suoja

Suomen Asianajajat huomioi, että patenttilakiehdotuksessa esitetään sisällytettäväksi säännös liikesalaisuuksia sisältävien asiakirjojen salassapidosta. Pykälä vastaa voimassa olevaa lakia jossa säädetään, että mikäli patenttiviranomaiselle toimitettu asiakirja sisältää liikesalaisuuden ja jollei tämä koske keksintöä, johon patenttia haetaan tai jolle patentti on myönnetty, patenttiviranomainen voi vaadittaessa erityisestä syystä määrätä, ettei asiakirja ole julkinen. Pykälän mukaan asiakirja tulee julkiseksi vasta, kun salassapitovaatimus on hylätty lainvoimaisella päätöksellä. Pykälää sovellettaisiin sekä ennen patentin myöntämistä että myöntämisen jälkeen toimitettuihin asiakirjoihin, kuten väiteasiakirjoihin.

Ehdotetun säännöksen voidaan katsoa olevan osittain ristiriidassa julkisuuslain kanssa, jossa säädetään yksityisiä liikesalaisuuksia sisältävien asiakirjojen salassapidosta, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaisi elinkeinonharjoittajalle taloudellista vahinkoa. Kyseistä säädöstä uudistettiin vuonna 2018 toteutetun Euroopan parlamentin ja neuvoston liikesalaisuuksien suojaamista koskevan direktiivin implementoinnin yhteydessä. Koska patenttilaissa salassapito edellyttää ”erityistä syytä”, on olemassa riski siitä, patenttilakiin sisältyvä säädös tulkittaisiin siten, että säännös asettaisi salassapidon edellytykset korkeammalle kuin julkisuuslaki, mikä ei olisi toivottavaa. Ei ole perusteltua, että salassapidon edellytykset olisi laeissa määritelty eri tavalla. Sen sijaan patenttilakiehdotukseen voitaisiin lisätä viittaus julkisuuslakiin salassapitoperusteen osalta.

### Luopuminen oikeudesta tulla nimetyksi keksijänä

Ehdotuksessa säädettäisiin keksijän mahdollisuudesta luopua oikeudesta tulla nimetyksi keksijänä. Tällöin keksijän tiedot pysyisivät salassa pidettävänä patenttiasiakirjojen muuten tullessa julkiseksi. Ehdotus vastaa Euroopan patenttisopimuksen (EPC) sovellutussääntöä, jonka mukaan keksijä voi halutessaan kirjallisesti luopua oikeudestaan tulla julkisesti nimetyksi keksinnön keksijänä. Muutosehdotuksen myötä tällaisen oikeudestaan luopuneen keksijän nimeä ei jatkossa ilmoitettaisi julkisesti eikä siitä luovutettaisi tietoa.

Muutosta perustellaan esimerkiksi sillä, että keksijällä voi olla keksinnön luonteen vuoksi syy ilmoittaa, ettei halua tulla nimetyksi keksijänä. Suomen Asianajajat pitää ehdotuksen perusteluja ja sääntelyn yhdenmukaistamista Euroopan patenttiviraston (European Patent Office, EPO) käytäntöjen kanssa pääosin kannatettavana. Suomen Asianajajat huomauttaa, että esityksessä ei kuitenkaan ole riittävällä tavalla katettu sääntelyn suhdetta muihin kansallisiin keksintöjä säänteleviin lakeihin, kuten maanpuolustuskeksintölakiin, korkeakoulukeksintölakiin ja työsuhdekeksintölakiin. Suomen Asianajajat katsoo, että uudistuksessa olisi huomioitava

tasapuolisesti sekä keksijän että kolmansien, kuten työnantajan ja kanssakeksijöiden, oikeudet ja intressit. Voi esimerkiksi olla tilanteita, jossa keksintö kuuluisi työnantajalle työsuhdekeksintölain nojalla, mutta työntekijä tekee omissa nimissään hakemuksen ja pyrkii piilottamaan nimensä, jolloin työnantajan olisi vaikeuksia saada hakemuksesta tietoa. Sääntelyn tulisi turvata myös toisen parempi oikeus keksintöön siten, että laissa varattaisiin asianosaisille oikeus saada keksijän tieto tarvittaessa rekisteristä.

#### Kielivaatimusten keventäminen

Kielivaatimusten keventäminen on jatkumoa aiemmalle kehitykselle, jossa kansallisen patentin kielivaatimuksia on pyritty yhdenmukaistamaan eurooppapatentin kielivaatimusten kanssa. Suomen Asianajajat pitää hyvänä asiana, että kielivaatimuksia yhdenmukaistetaan ja selkeytetään. Suomen Asianajajat nostaa esiin, että käännösvaatimuksista luopuminen voi jossain määrin heikentää pienten kotimaisten yritysten mahdollisuutta saada tietoa patenteista valtakunnan kielillä. Lisäksi esimerkiksi pelkästään ruotsinkielisten henkilöiden voi olla hieman haastavampaa jatkossa saada tietoa patenttihakemuksista heidän äidinkielellään. Laadukkaiden konekäännöstyökalujen yleistyessä asian merkitys kuitenkin pienenee. Mahdollisuus tehdä väite englannin kielellä parantaa ulkomaisten yritysten mahdollisuuksia tehdä Suomessa väitteitä patentteja vastaan, mikä on kannatettavaa.

Patenttilakiesityksen mukaan jatkossa väite patenttia vastaan voitaisiin uudistuksen jälkeen tehdä myös englannin kielellä. Väitteen käsittelykieli ja päätöskieli olisi jatkossakin suomi tai ruotsi ja käsittely perustuisi patenttihakemuksen alkuperäisiin suomen, ruotsin tai englanninkielisiin asiakirjoihin. Suomen Asianajajat katsoo, että uudistus poistaa käännösten todistusvoimaisuuteen liittyviä ongelmia.

Enne Heidi  
Suomen Asianajajat